

IŘ KARIOTSKÁ A MATURITA Z ĀĚĚĀ TINY

Pondělí, 07 prosinec 2015

Debatu o státní maturitě jsem vzdal, protože ta si podle mě nezaslouží zlepšení, ale zrušení. Nicméně zaujala mě v médiích debata, nakolik do dětiny patří doplnění jména k přídomek Iřkariotský. Protože to není banální rozhodování. Ona ta otázka totiž odhaluje, že nemáme jasno hned ve dvou základních a hodných dilematů.

Ta jednodušší otázka je, co vlastně patří do předmětu Āeský jazyk. Posledních čtvrt století se snažíme poukázat na to, že literatura je samostatný okruh vzdělání, který s jazykem sice hodně souvisí, ale není dobře ho vnímat jako jeho "podmnožinu". Tedy například hodnotit literaturu a jazykové znalosti a dovednosti souhrnně. Podproblémem je, že literaturou, aspoň tou středoevropskou, je u nás zcela jasné a bez pochybů myšlenka historie literatury. Je to hned druhé faux pas, kterého se na evropské literatuře dopouštíme. Ale soustředíme se teď jen na ten velmi úzký výsek problému a celou jeho stránku nechme na jiné fórum. Tedy historie literatury součástí literatury je a literatura je u nás součástí hodnocení z Āeského jazyka. Není to dobře, ale je to tak. Takže znalosti základních pojmů dějepisné literatury by maturant mít měl. Ponechme na později debatu, je-li to nutné a správné to po nás vyžadovat. A i v případě, že jsme naprostými ateisty a s náboženstvím nechceme mít cokoli společného, v praxi povinnosti o elementárních a klíčových dílech světové literatury nemáme nevidět roli Bible. Nebo "náboženské svaté knihy" coby literárního díla, na které se odvolává notná porce ve vědeckých dílech, které naše civilizace vytvořila v uplynulých dvou tisíciletích. Kdybych náhodou vynechal samotnou Bibli, snadno si uvědomíme mraky odkazů, citací, parafraz, parafrází v nesčíslném počtu jiných knih. Možná jsem staromilec, ale opravdu chce jít maturovat z literatury někdo, kdo nečetl třeba Mistra a Markétu? Jestli se má někdo zeptat, jestli si myslím, že je tak nutné k přístupu k Āist Bulgakova. Tak ne. Je to každého věc a i velmi chytrý Ālovák z Bulgakova nemusel přistupovat (Takových lidí je mi líto, ale je to jejich volba.) Ale mám protizáměr: Opravdu je dobře, aby i úplný kulturní analfabet maturitu z (dávaj) literatury? (Nemyslím tím jen na toho Bulgakova, ale na kulturní kontext.) Proč má mít vlastně celá populace povinně maturitu z literatury? Připadá, abych nebyl jednostranný, z matematiky? Nápad, že stát utratí stamiliony v povinné státní maturitě a tu budou všichni skládat, je čistě obsesivní. Ale k té druhé - a daleko vážnější - otázce. Biblické příběhy zdaleka nejsou jenom věcí náší víry. A dokonce nejsou ani jen věcí literatury. Jsou součástí backgroundu, na kterém stojí naše civilizace. Evropa dnes samozřejmě není křesťanská v tom úzkém slova smyslu a křesťanství nebylo jediným kořenem naší civilizace. Mohli bychom se pohádat o podíl tohoto kořene na naší civilizaci. Ale jisté je, že je to jeden z několika nejdůležitějších. A to i v případě, že se sami budeme identifikovat protikřesťanský. Je to součástí naší kultury, protože je to jazyk, který nás spojuje. To, že jsme schopni spolu komunikovat, je totiž kromě samotné holé lingvistické úrovně jazyka podmíněné společnými hodnotami, a kromě nich i společnými sdílenými příběhy, nad jejichž interpretací můžeme pohádat, ale víme, že tu jsou a že nám předkládají otázky a výzvy, na kterými se pohádat stojí za to. Je zajímavé, co dokážou sdílené příběhy. Sdílené příběhy totiž dokážou velmi dobře definovat třeba generaci, národ. A někdy i celou civilizaci. V okamžiku, kdy bychom je prostě odmítli a vyřadili z naší identity, odmítáme civilizaci, která je jimi spoludefinována. TOMÁŠ; HOUŠKA